

PRZEDMIOTOWE OCENIANIE Z BIOLOGII w Gimnazjum im. Janusza Kusocińskiego z oddziałami integracyjnymi w Łobudzicach

Opracowały: mgr Małgorzata Dylewicz
mgr Olga Kubik

Przedmiotowy system oceniania z biologii w gimnazjum został opracowany w oparciu o:

1. Rozporządzenie MEN z dnia 30 września 2007 roku w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania egzaminów i sprawdzianów w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 83 z 2007r.).
2. Podstawę programową nauczania biologii w gimnazjum.
3. Wewnątrzszkolne Ocenianie Gimnazjum im. Janusza Kusocińskiego z oddziałami integracyjnymi w Łobudzicach.
4. Program nauczania biologii w gimnazjum „PULS ŻYCIA” autorstwa Anny Zdziennickiej Wydawnictwa Nowa Era.

Przedmiotem oceniania są:

- wiadomości ucznia
- umiejętności
- postawa ucznia i jego aktywność

Cele ogólne oceniania z biologii:

- rozpoznawanie przez nauczyciela poziomu i postępów w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności w stosunku do wymagań programowych w gimnazjum,
- poinformowanie ucznia o poziomie jego osiągnięć edukacyjnych i postępach w tym zakresie,
- motywowanie ucznia do dalszej pracy,
- pomoc uczniowi w samodzielnym kształceniu biologicznym,
- przekazanie rodzicom lub prawnym opiekunom informacji o postępach dziecka w nauce biologii, trudnościach i specjalnych uzdolnieniach ucznia,
- dostarczanie nauczycielowi informacji zwrotnej na temat efektywności jego nauczania, prawidłowości doboru metod i technik pracy z uczniem.

I. Metody i narzędzia oraz szczegółowe zasady sprawdzania i oceniania osiągnięć uczniów:

1. Prace pisemne:

- a) sprawdziany przeprowadzone po zakończeniu każdego działu programowego; sprawdzian musi być zapowiedziany co najmniej tydzień wcześniej, forma i zakres podawane są uczniom (ustalony termin zapisywany jest w dzienniku lekcyjnym z tygodniowym wyprzedzeniem)
- b) kartkówki obejmujące materiał z trzech ostatnich lekcji, trwające nie dłużej niż 15 minut (mogą, ale nie muszą być zapowiedziane), nie podlegają poprawie W ciągu półrocza może się odbyć max 5 kartkówek.
- c) ćwiczenia w zeszytach ćwiczeń – przynajmniej raz w półroczu.

- Termin oddania prac pisemnych – do dwóch tygodni po ich przeprowadzeniu. Prace pisemne uczeń otrzymuje do wglądu, po czym gromadzone są one w teczce osobowej ucznia, a rodzice mogą się zapoznać z nimi na spotkaniach z wychowawcą klasy.
- Jeżeli uczeń nie pisał sprawdzianu, jest zobowiązany do jego zaliczenia w terminie dwóch tygodni od chwili oddania prac; w przeciwnym razie otrzymuje ocenę niedostateczną. Termin napisania sprawdzianu może być przedłużony z powodu dłuższej nieobecności ucznia w szkole. Termin ten ustala uczeń indywidualnie z nauczycielem.
- Uczniowie nieobecni na kartkówce piszą ją w najbliższym terminie (1 tydzień); w przeciwnym razie otrzymują ocenę niedostateczną.
- Jeżeli uczeń zachowuje się niewłaściwie podczas pisania prac kontrolnych tj. ściągą, zagląda do kolegi w ławce, odwraca się do kolegi, nie odkłada długopisu na prośbę nauczyciela (sygnał zakończenia pracy), wtedy uzyskuje ocenę niedostateczną.
- Jeżeli uczeń nie korzysta z możliwości poprawy ocen ze sprawdzianów w dwutygodniowym terminie po oddaniu prac przez nauczyciela lub otrzymuje z nich oceny niedostateczne albo niższe niż z pracy pierwotnej, **jedyną formą poprawy ocen jest podwyższenie oceny rocznej według procedury zawartej w WO.**

2. Odpowiedzi ustne:

a) na początku lekcji z trzech ostatnich tematów;

b) praca na lekcji (aktywność):

- korzystanie z podręcznika i innych źródeł wiedzy biologicznej (przewodniki, czasopisma, audycje telewizyjne, programy komputerowe);
- analiza ilustracji, wykresów, tabel, wnioskowanie;
- wypowiedzi ucznia podczas rozwiązywania problemów.

Wystawiona ocena powinna być krótko uzasadniona ustnie przez nauczyciela.

Ocena aktywności czyli zaangażowania ucznia w tok lekcyjny:

Aktywność oceniana jest znakiem „+” lub „-”

- a) trzy (+) – ocena bardzo dobra,
b) trzy (-) – ocena niedostateczna

3. Prace domowe – różne w swojej treści i formie:

a) krótkoterminowe – na następną lekcję;

b) długoterminowe – projekty, zielniki, albumy, prezentacje multimedialne...

c) prace dodatkowe – dla uczniów chętnych.

Praca krótkoterminowa ucznia powinna być sprawdzona przynajmniej raz w półroczu; za prace długoterminowe oceny otrzymują wszyscy uczniowie.

Propozycje prac długoterminowych:

- a) **klasa pierwsza** (do wyboru) – zbiory: muszli, piór ptaków, szyszek roślin iglastych, mchów lub inne zaproponowane przez uczniów zgodne z ich zainteresowaniami, prezentacje multimedialne dotyczące wybranej grupy roślin lub zwierząt ,
- b) **klasa druga** (do wyboru) – projekty ulotek, plakatów, krzyżówki dydaktyczne, albumy, referaty, wiersze, fraszki, powiedzonka z zakresu anatomii i fizjologii człowieka oraz prezentacje multimedialne o tematyce zdrowotnej,
- c) **klasa trzecia** (do wyboru) – prezentacje multimedialne lub albumy z ekologii, ochrony przyrody, ochrony środowiska, zielniki.

4. *Inne elementy oceniania:*

- a) systematyczność,
- b) sumienność (obowiązkowość),
- c) zainteresowanie przedmiotem,
- d) umiejętność prezentowania zdobytej wiedzy,
- e) łączenie wiedzy teoretycznej z umiejętnościami praktycznymi podczas rozwiązywania problemów ,
- f) współpraca i komunikowanie się w grupie (przekazywanie informacji, formułowanie pytań, organizacja pracy),
- g) samodzielność pracy,
- h) umiejętność korzystania z różnych źródeł wiedzy biologicznej,
- i) prowadzenie hodowli ,
- j) posługiwanie się przyrządami optycznymi.

5. Wpływ na ocenę śródroczną i roczną ma powtarzający się:

- a) brak zeszytu przedmiotowego i zeszytu ćwiczeń,
- b) brak podręcznika,
- c) brak pracy domowej.

6. Na koniec półrocza nie przewiduje się sprawdzianu lub testu zaliczeniowego.

7. Nie ocenia się ucznia do trzech dni po dłuższej usprawiedliwionej obecności w szkole, np. po chorobie – uczeń ma obowiązek taki fakt zgłosić nauczycielowi.

II. **Uczeń może:**

1. Jeden raz w półroczu (przy jednej godzinie tygodniowo) lub dwa razy w półroczu (przy dwóch godzinach tygodniowo) zgłosić swoje nieprzygotowanie (przed lekcją), ale nie może być to przed zapowiedzianym powtórzeniem pisemnym lub ustnym oraz w styczniu i w czerwcu (przed wystawianiem ocen śródrocznych i rocznych). Zgłoszenie takie zostaje odnotowane przez nauczyciela w dzienniku lekcyjnym.
2. Zgłosić nauczycielowi brak zeszytu przedmiotowego, zeszytu ćwiczeń lub pracy domowej na początku lekcji:
 - poinformowanie nauczyciela przez ucznia jest równoznaczne z otrzymaniem „-”;
 - nie poinformowanie nauczyciela przez ucznia powoduje wystawienie oceny niedostatecznej;

Uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną za 3 minusy, które dostał za brak zeszytu lub brak pracy domowej.

3. Poprawić niekorzystną ocenę z pracy pisemnej w terminie dwóch tygodni od momentu oddania prac przez nauczyciela (wcześniej ustalić zasady poprawy z nauczycielem). Poprawa sprawdzianu jest dobrowolna.
 - uczeń ma prawo do jednokrotnej próby poprawy oceny niedostatecznej z **każdego** sprawdzianu pisemnego;
 - uczeń ma prawo do jednokrotnej próby poprawy innej oceny niż niedostateczna z **jednego** dowolnego sprawdzianu raz w semestrze;
 - poprawiona ocena odnotowana jest w dzienniku obok poprzedniej, przy czym obydwie brane są pod uwagę przy ustaleniu oceny semestralnej.Jeżeli uczeń otrzyma niższą ocenę niż z pracy pierwotnej, traci możliwość poprawy następnym razem w semestrze.
4. Na bieżąco zgłaszać pytania o wyjaśnienie niezrozumiałej partii materiału.
5. Każdorazowo otrzymać uzasadnienie oceny otrzymanej za swoją pracę.

III. Ocenianie śródroczne i roczna:

1. Ocena jest jawna (wystawiona na lekcji).
2. Ocena wystawiana jest jako wypadkowa ocen cząstkowych (nie jest to średnia arytmetyczna).
3. Przy wystawianiu oceny śródrocznej lub rocznej bierze się pod uwagę wagę ocen uzyskanych przez ucznia. Największą wagę mają oceny z prac pisemnych tj. sprawdzianów i testów obejmujących dział lub większą partię materiału.
4. Na prośbę ucznia lub jego rodziców wystawiona ocena będzie uzasadniona przez nauczyciela.
5. Uczeń niesklasyfikowany z przedmiotu za I półrocze ma możliwość zaliczenia poszczególnych partii przerobionego materiału w sposób pisemny w ciągu dwóch miesięcy II półrocza.

IV. Kryteria oceniania:

1. Kryteria wymagań na poszczególne oceny szkolne zostały opracowane do każdego działu oraz każdej jednostki lekcyjnej.
2. Przeliczanie procentowe ocen z prac pisemnych:
100% prawidłowych odpowiedzi oraz zadanie dodatkowe o wyższym stopniu trudności
– **ocena celująca**
90% - 100% prawidłowych odpowiedzi – **ocena bardzo dobra**
70% - 89% prawidłowych odpowiedzi – **ocena dobra**
50% - 69% prawidłowych odpowiedzi – **ocena dostateczna**
36% - 49% prawidłowych odpowiedzi - **ocena dopuszczająca**
0% - 35% prawidłowych odpowiedzi – **ocena niedostateczna**

W ocenach z prac pisemnych przewiduje się znak „+” i znak „-”, przy pośrednich ilościach procentowych.

V. Gromadzenie informacji o uczniu:

- a) oceny w dzienniku;
- b) kontrola zeszytów ćwiczeń i zeszytów przedmiotowych (przynajmniej raz w półroczu);
- c) gromadzenie prac pisemnych w teczkach uczniów;
- d) gromadzenie prac wykonanych przez uczniów – zielników, albumów, plakatów, ulotek, zbiorów, prezentacji multimedialnych

VI. Informacje o postępach uczniów w nauce i zachowaniu:

- a) przekazywane im samym;
- b) przekazywane rodzicom w czasie:
 - zebrań klasowych (raz na dwa miesiące);
 - dni otwartych (pierwszy wtorek każdego miesiąca);
 - spotkań po zakończeniu półrocza;
 - spotkań indywidualnych,
 - korespondencyjnie.

VII. Sposoby korygowania niepowodzeń szkolnych i podnoszenia osiągnięć uczniów:

1. Możliwość poprawy ocen niedostatecznych z pracy klasowej / sprawdzianu – według przyjętych zasad w WO.
2. Umożliwienie zwolnienia ucznia z pracy klasowej, kartkówki lub odpowiedzi ustnej w wyjątkowych przypadkach losowych.
3. Uzupelnienie braków z przedmiotu w ramach konsultacji z nauczycielem w przypadku zgłoszenia chęci przez ucznia lub udział ucznia w zajęciach pozalekcyjnych będących w ofercie szkoły lub zaproponowanych przez nauczyciela.
4. Pomoc koleżeńska.

VIII. Uczniowie z dysfunkcjami orzeczonymi przez poradnię psychologiczno – pedagogiczną.

1. Uczniowie posiadający opinię poradni psychologiczno – pedagogicznej o specyficznych trudnościach w uczeniu się oraz posiadający orzeczenie o potrzebie nauczania indywidualnego są oceniani z uwzględnieniem zaleceń poradni.
2. Nauczyciel dostosowuje wymagania edukacyjne do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia posiadającego opinie poradni psychologiczno-pedagogicznej o specyficznych trudnościach w uczeniu się:
 - ✓ uczniowie o obniżonym poziomie wymagań edukacyjnych otrzymują ocenę dopuszczającą po uzyskaniu 20% ogólnej liczby punktów testu, sprawdzianu lub kartkówki;
 - ✓ w przypadku uczniów posiadających specyficzne trudności w nauce dotyczące pisania i czytania określane mianem dysleksji rozwojowej (dysleksja – trudności w czytaniu, dysortografia - trudności w nauce ortografii, dysgrafia – trudności dotyczące graficznej strony pisma) przy ocenie zadań i prac pisemnych błędy wynikające z orzeczonych dysfunkcji nie rzutują na ocenę;
 - ✓ uczniom posiadającym opinie o wydłużonym czasie pracy – wydłuża się czas prac pisemnych lub przewiduje się mniejszą ilość zadań;
 - ✓ uczniowie mający orzeczenie o trudnościach w pisaniu mogą zaliczać kartkówki i sprawdziany ustnie;
 - ✓ uczniom z upośledzeniem w stopniu lekkim obniża się wymagania programowe w zakresie formy i treści przygotowując im specjalne zagadnienia w pracach pisemnych i odpowiedziach ustnych oraz pracach domowych; uczniowie otrzymują te zagadnienia przed formą sprawdzianu pisemnego lub odpowiedzi ustnej.
3. W stosunku do wszystkich uczniów posiadających dysfunkcje zastosowane zostaną zasady wzmacniania poczucia własnej wartości, bezpieczeństwa, motywowania do pracy i doceniania małych sukcesów.

IX. Ubieganie się o ocenę roczną wyższą niż przewidywana – według procedury zawartej w WO.

X. Przebieg egzaminów poprawkowych i klasyfikacyjnych – według procedury zawartej w WO.

XI. Sposoby zapoznania uczniów i rodziców z Przedmiotowym Ocenianiem z biologii:

1. Uczniowie zostaną zapoznani z PO z biologii na pierwszej godzinie lekcyjnej tego przedmiotu w bieżącym roku szkolnym.
2. Rodzice zostaną zapoznani z WO na pierwszym spotkaniu z wychowawcami klas w danym roku szkolnym, a o sposobie oceniania z biologii mogą dowiedzieć się w czasie indywidualnych rozmów z nauczycielem przedmiotu podczas „dni otwartych” oraz na zebraniach rodzicielskich (PO z biologii jest zgodne z WO szkoły).

XII. Ewaluacja PO.

Pod koniec bieżącego roku szkolnego nauczyciel wspólnie z uczniami i rodzicami dokona analizy funkcjonowania przedmiotowego systemu oceniania na lekcjach biologii. Ewentualne zmiany w PO będą obowiązywały od następnego roku szkolnego.

Ogólne kryteria oceniania wiadomości i umiejętności ucznia z biologii

Ocenę niedostateczną :

otrzymuje uczeń, który nie opanował wiadomości i umiejętności określonych w podstawie programowej z biologii a braki w wiadomościach uniemożliwiają dalsze zdobywanie wiedzy z tego przedmiotu

- uczeń nie opanował niezbędnego minimum podstawowych wiadomości i umiejętności określonych programem nauczania zajęć edukacyjnych w danej klasie, a braki w wiadomościach uniemożliwiają mu dalsze zdobywanie wiedzy na wyższym poziomie kształcenia,
- nie jest w stanie nawet przy pomocy nauczyciela rozwiązać zadań o niewielkim (elementarnym) stopniu trudności,
- nie udziela odpowiedzi na większość pytań zadawanych przez nauczyciela.

Ocenę dopuszczającą :

otrzymuje uczeń, który ma braki w opanowaniu podstawy programowej, ale braki te nie przekreślają możliwości uzyskania przez ucznia podstawowej wiedzy z biologii w ciągu dalszej nauki

- uczeń w ograniczonym zakresie opanował podstawowe wiadomości i umiejętności, a braki nie przekraczają możliwości uzyskania przez ucznia podstawowej wiedzy w ciągu dalszej nauki,
- niezbyt precyzyjnie odpowiada na pytania nauczyciela,
- rozwiązuje, często przy pomocy nauczyciela, zadania typowe o niewielkim stopniu trudności,
- wyjaśnia znaczenie niektórych, ważniejszych pojęć i zagadnień omawianych na lekcjach.

Ocenę dostateczną :

otrzymuje uczeń, który opanował wiadomości i umiejętności określone programem nauczania biologii na poziomie nie przekraczającym wymagań zawartych w podstawie programowej

- uczeń zna i rozumie podstawowe pojęcia i zagadnienia omawiane na lekcjach,
- orientuje się w najważniejszych problemach związanych z omawianą tematyką,
- w jego odpowiedziach występują nieliczne błędy merytoryczne,
- rozwiązuje typowe zadania o średnim stopniu trudności pod kierunkiem nauczyciela, uzasadnia odpowiedzi i rozwiązania zadań,
- stosuje zdobytą wiedzę w typowych sytuacjach życia codziennego.

Ocenę dobrą :

otrzymuje uczeń, który opanował wiadomości i umiejętności określone programem nauczania biologii w danej klasie na poziomie przekraczającym wymagania zawarte w podstawie programowej

- uczeń opanował wiadomości i umiejętności w zakresie pozwalającym na zrozumienie większości treści poszczególnych elementów wiedzy biologicznej,
- wykazuje się samodzielnym myśleniem w rozwiązywaniu typowych zadań teoretycznych lub praktycznych i odpowiednio stosuje zdobyte wiadomości,

- posługuje się poprawnym językiem biologicznym, samodzielnie argumentuje swoje odpowiedzi, w sposób jasny i precyzyjny formułuje myśli oraz prawidłowo wnioskuje, nie wyczerpuje zagadnienia,
- stosuje zdobytą wiedzę w praktyce.

Ocenę bardzo dobrą :

otrzymuje uczeń, który opanował pełny zakres wiedzy i umiejętności określonych programem nauczania biologii w danej klasie

- uczeń opanował pełen zakres wiedzy i umiejętności określony programem nauczania zajęć edukacyjnych w danej klasie,
- sprawnie i samodzielnie posługuje się zdobytymi wiadomościami i bez problemów rozwiązuje problemy teoretyczne i praktyczne objęte programem nauczania,
- posługuje się poprawnym językiem naukowym,
- bez pomocy nauczyciela potrafi zastosować zdobytą wiedzę teoretyczną do rozwiązywania zadań i problemów w praktyce,
- ma wiele ciekawych pomysłów i chętnie dzieli się nimi z grupą.

Ocenę celującą:

otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania na ocenę **bardzo dobrą** oraz:

- uczeń posiada wiedzę i umiejętności znacznie wykraczające poza program nauczania zajęć edukacyjnych w danej klasie oraz samodzielnie i twórczo rozwija własne uzdolnienia,
- potrafi tematycznie łączyć wiadomości z różnych zajęć edukacyjnych,
- biegle posługuje się zdobytymi wiadomościami w rozwiązywaniu problemów teoretycznych lub praktycznych z programu nauczania danej klasy, rozwiązuje także zadania wykraczające poza program nauczania danej klasy,
- posługuje się bogatym, poprawnym słownictwem naukowym i korzysta z wielu dodatkowych źródeł informacji,
- osiąga sukcesy w konkursach szkolnych oraz pozaszkolnych na szczeblu powiatu, rejonu, województwa,
- śledzi na bieżąco i zna najnowsze osiągnięcia z dziedziny biologii, współorganizuje akcje związane z ochroną przyrody i zdrowia.